

Maismaa talilinnuloendus Eestis

Eestis algab tänavu talilinnuloenduse 37. hooaeg. Meile on eeskujuks olnud Soome, kus esimene loendus korraldati 1956/1957. aasta talvel. Tava loendada talilinde on ilmselt kõige pikemaajalisem aga USAs, kus lindude jõululoendust hakati tegema juba 1900. aastal.

KOLM LOENDUSRETKE

Talilinnuloenduse meetoodika näeb ette teha hooajal kolm loendust, igal loendusperioodil üks kord:

- 1) sügisloendus: 15.-28. november;
- 2) jõululoendus: 25. detsember - 7. jaanuar;
- 3) kevadloendus: 15.-28. veebruar.

Kolm loendust on vajalik selleks, et:

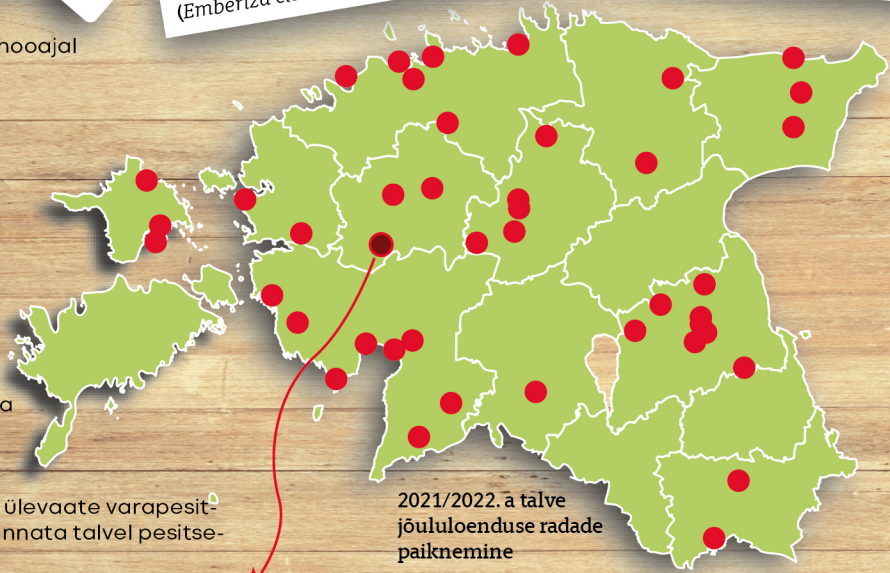
- jälgida lindude suremust talve jooksul;
- osa linnuliike (eriti marjatoidulised siidisaba ja hallrastas) on arvukamad hilissügisel ning jäävad siia seni, kuni nende meeliste objektid otsa saavad;
- mõnel liigil, näiteks kodutuvil, on väga pikk pesitsustsükkel ja tema suvine loendus ei anna teavet tegeliku juurdekasvu kohta, ent liigi arvukust saab hinnata talilinnuloenduse sügisloenduse käigus;
- kevadloendus võimaldab muu hulgas saada ülevaate varapesitsejate arvukusest, samuti on see parim aeg hinnata talvel pesitsevate käbilindude arvukust.

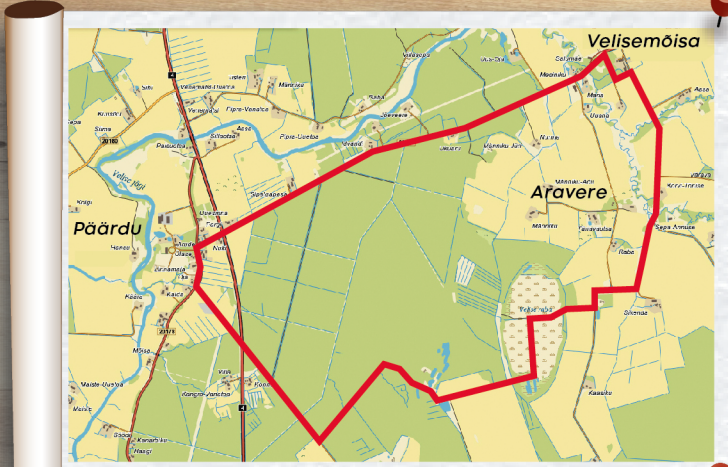
Talvike (Emberiza citrinella)

Rohevint (Carduelis chloris)

2021/2022. a talve jõululoenduse radade paiknemine

Pisut üle 10 km pikkune talvine linnuloendusrada Raplamaal Velise kandis

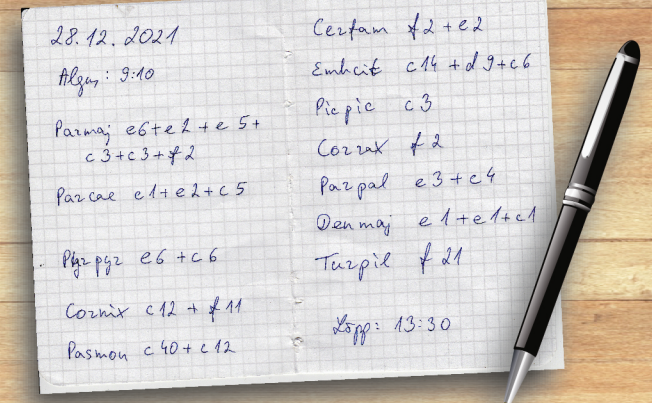
TÖÖVAHENDID

Loenduse parim abivahend on 8- või 10-kordse suurendusega binokkel, märkmete tarbeks on vajalik märkmik (välipäevik) ja ilmastikuoludele vastav kirjutusvahend.

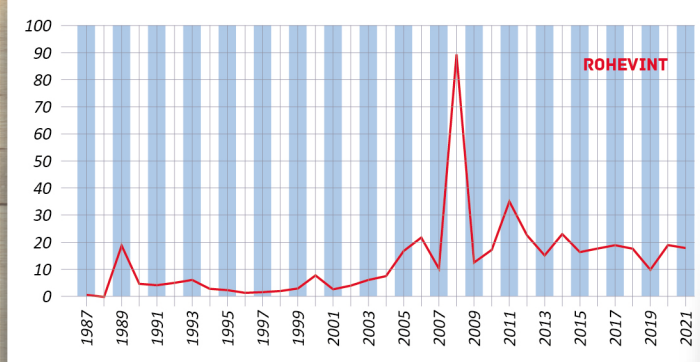
LOENDUS

Märkmikusse on vaja panna kirja loenduskuupäev, algus- ja lõpukellaeg, biotoobis kohatud liigid ja isendite hulk. Liiginimetuse võib kirja panna endale mugavas vormis, näiteks ladinakeelse nimetuse lühendatud kujul (nt *picpic* = *Pica pica*, harakas; *parmaj* = *Parus major*, rasvatihane). Juhul kui täpne liigimäärang ei ole võimalik, võib kasutada üldisemat klassifikatsiooni, näiteks liigini määramata tihase võib kirja panna kui „PAR SPE“ (*spe* = määramata). Biotoobi saab samuti tähega märkida: näiteks c-tähega tähistatakse talumaastikku, e-tähega metsamaastikku, f-tähega muud maastikku (veekogu, soo, roostik jm).

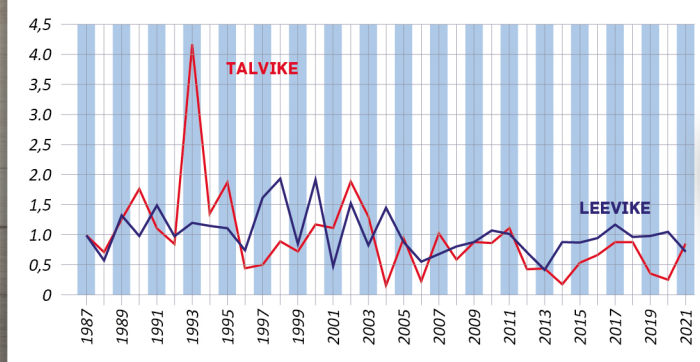

MIDA NÄITAVAD LOENDUSTULEMUSED?

Talilinnuloenduste tulemused on analüüsitud ja aruanneteks koondatud 35 talve kohta: alates 1987/1988. aastast kuni 2021/2022. aasta talveni. Selle aja jooksul on arvukus suurenenud kuuel liigil: hakk, ronk, puukoristaja, hõbekajakas, suur-kirjurähn, rohevint. Väheneva arvukusega on hallvares, harakas, koduvarblane, põhjatihane, sootihane, ohakalind ja talvike.

Arvukusindeksite muutus 35 talve jooksul: rohevindi arvukus on mõõdukalt suurenenud ja talvikesse arvukus mõõdukalt kahanenud. Mõlemal on näha järsk arvukuse tõus, millele järgneb niisama äkiline langus. Näiteks rohevindi puhul on vähenemise põhjus ilmselt olnud haiguspuhang. Pikaajaline stabiilne arvukus on olnud näiteks leevikesel.

Kirjutamiseks on kollane ala!

Palun saatke loenduste andmed märtsi lõpuks tavapostiga aadressile Tartu, Tartumaa 51005 või elektrooniliselt aadressile loendus@eoy.ee

TALILINNULOENDUS

RAJA NUMBER: _____
Tee rist, kui rada on uus: _____

VAATLEJA NIMI: _____
ADDRESS: _____
E-POST: _____

KUUPÄEV: _____
LOENDUS: _____ (näit. 04.01.2019)
VAATLUSE KELLAEG: _____ (kirjuta sobiv number: 1 = sügis, 2 = kevad, näit. 09:32)
VAATLEJATE ARV: _____ (lõpp, näit. 14:25)

LUMIKATE kirjuta sobiv kood _____ 1=lumi puudub, 2=lund kohati, 3=alla 5cm, 4=5-10cm, 5=10-20cm, 6=21-50cm, 7=51-100cm

VEEKOGLUD kirjuta sobiv kood _____ Raja lähisel asetseb 1=mererand, 2=järv, 3=veekogu, 4=veekogu ja järve kombinatsioon, 5=veekogu ja järve kombinatsioon, 6=veekogu ja järve kombinatsioon

JÄÄKATE kirjuta sobiv kood _____ Raja lähisel olid 1=veekogud lahti, 2=jääs, 3=jääs, 4=vaba vett, 4=veekogud kõikjal kinni.

PIHLAKAMARIAD kirjuta sobiv kood _____
Marjasaak: _____
Marjarohkus: _____
loenduse ajal: _____
0=ei tea
1=ei esine
2=väga vähe
3=vähe
4=kohati
5=rohkest
6=väga rohkest

Kas andmed on dubleeritud teistesse andmebaasidesse (tee sobilikku kast rist): _____
PlütoF: _____
Loodusvaatluste andmebaas: _____

Leevike (Pyrrhula pyrrhula)

Foto: Aleksandr Abrosimov/Wikimedia Commons

OODATUD ON UUED HUUVILISED!

Maismaa talilinnuloendusse saavad oma panuse anda kõik huvilised, kellel on piisav linnumääramisoskus. Uutel huvilistel tuleb enne loenduse tegemist võtta ühendust koordinaator Jaanus Eltsiga (jaanus.eltsiga@eoy.ee). Loendusel on vaja jälgida ette antud meetoodikat, teha vaatlusi vastutustundlikult ja järjepidevalt. See on tähtis, kuna loenduste siht on jälgida talilindude levikut ja arvukust pikema aja jooksul. Teave on toodud Eesti ornitoloogiaühingu veebilehel www.eoy.ee/ maismaa-talilinnuloendus.